

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEC)

Mühəndislik və tətbiqi elmlər kafedrasının

müdiri: f.f.d., T.Q. Nağıyev

Təsdiq edirəm:

11.02. 2025 -ci il

Maşın mühəndisliyi ixtisasının rəhbəri:

r.f.d. E.M.Mustafayeva

Təsdiq edirəm:

“MATERİALLARIN İDARƏ OLUNMASI VƏ OBYEKTTLƏRİN PLANLAŞDIRILMASI” fənni üzrə İŞÇİ TƏDRİS PROQRAMI (Syllabus)

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin kodu:	<u>00557</u>
Fənnin növü:	<i>əsas</i>
Tədris ili:	<i>2024/2025</i>
Tədris semestri:	<i>Yaz 3</i>
Tədris forması:	<i>əyani</i>
Fakültə:	Mühəndislik
Qrup:	700, 702, 704
Tədris yükü:	30 saat (mühazirə/məşğələ -30/30)
Kredit say	4 (dörd)

II. Müəllim haqqında məlumat

Fənni tədris edən müəllim:	dos., i.ü.f.d. Kəmalə Seyfulla qızı Dadaşova və b/m. Mehriban Süleyman qızı Zeynalova
Kafedra:	Mühəndislik və tətbiqi elmlər
E-mail ünvanı:	kamale.dadasheva.74@mail.ru

İş telefonu:

012 564 67 54

Tələbələr üçün qəbul vaxtları: : cümə günləri, saat 14:00-16:00

III. Fənnin təsviri. Bu fəndə materialların idarə olunması və obyektlərin planlanması haqqında ümumi anlayışlar və materialların idarə olunmasının əhəmiyyəti barədə məlumatlar verilir, materialların idarə edilməsinin məqsəd və vəzifələri, obyektlərin planlaşdırılmasının əsas istiqamətləri, istehsal planının hazırlanması, əməliyyatlar və idarəetmə strategiyaları, layihələrin idarəedilməsi, rəhbərlik, müəssisələrin uğurlu material idarəetmə təcrübələri, materialların idarə edilməsinin əsas xüsusiyyətləri, təkmilləşdirilmiş obyektlər üçün layihə idarəetməsi, material menecerləri üçün ən yaxşı liderlik təcrübələri, materialların idarə edilməsi üzrə əlavə resurslar, material tələblərinin planlaşdırılması prosesi, materialların axınının ardıcılığının təmin edilməsi, material tələblərinin planlaşdırılmasının satınalmaya təsiri, qiymətin müəyyən edilməsi, təchizatçı obyektlərin seçilməsi və planlaşdırılması, satınalmanın təchizat zəncirinin genişlənməsi, proqnozlaşdırma, ehtiyatların idarə edilməsinin məqsədləri, keyfiyyətin ümumi idarə edilməsi kimi məsələlər geniş şərh edilir.

IV. Fənnin məqsədi və vəzifələri - “Materialların idarə olunması və obyektlərin planlaşdırılması” fənninin tədrisinin başlıca məqsədi tələbələrə materialların idarə olunması və obyektlərin planlaşdırılmasının əsas məsələlərini öyrətmək və onları sənaye mühəndisliyi sahəsində bacarıqlı, işgüzar və savadlı mütəxəssis kimi hazırlamaqdan ibarətdir.

Fənnin tədrisi qarşısında duran vəzifələr aşağıdakılardır:

- materialların idarə olunması və obyektlərin planlaşdırılması və onun xüsusiyyətləri barədə tələbələrdə tam təsəvvür formalaşdırmaq;
- materialların idarə olunması və obyektlərin planlaşdırılmasının təhlili ilə bağlı əsas elmi yanaşmaları tələbələrə təqdim etmək;
- materialların idarə olunması və obyektlərin planlaşdırılmasının inkişafına təsir göstərən amilləri və belə təsirlərin qiymətləndirilməsi üsullarını tələbələrə başa salmaq;
- materialların idarə olunması və obyektlərin planlaşdırılmasının təmin edilməsinə dövlət nəzarətinin aparılması mexanizmlərini tələbələrə aşılamaq;
- materialların idarə olunması və obyektlərin planlaşdırılmasının təhlili, onun formalaşmasına və inkişafına olan təsirlərin qiymətləndirilməsi, habelə dövlətin materialların idarə olunması və obyektlərin planlaşdırılması sahəsində nəzarət sisteminin işlənilməsi baxımından tələbələrə zəruri bacarıq və qabiliyyətlərin aşılması.

V. Fənnin təlim nəticələri:

Bilməlidir:

- materialların idarə olunması və obyektlərin planlaşdırılmasının ümumi tələblərini;
- materialların idarə olunması və obyektlərin planlaşdırılmasının əhəmiyyətini;
- materialların idarə olunması və obyektlərin planlaşdırılmasının qarşısında duran məsələləri;

- materialların idarə olunması və obyektlərin planlaşdırılması sahəsində tətbiq olunan standartları;
- materialların idarə olunması və obyektlərin planlaşdırılmasının idarə olunmasını;
- materialların axınının ardıcılığının təmin edilməsini;
- material tələblərinin planlaşdırılmasının satınalmaya təsiri;
- qiymətin müəyyən edilməsini;
- təchizatçı obyektlərin seçilməsini və planlaşdırılmasını;
- satınalmanın təchizat zəncirinin genişlənməsini;
- proqnozlaşdırmanı;
- ehtiyatların idarə edilməsinin məqsədlərini;
- keyfiyyətin ümumi idarə edilməsini.

Bacarmalıdır:

- materialları idarə etməyə və obyektlərin planlanmasına dair sənədlərlə işləməyi;
- materialların idarə olunması və obyektlərin planlanması sahəsində mövcud olan problemləri araşdırmağı;
- ehtiyatların təhlükəsizliyini müəyyən etməyi;
- xidmətlərin səviyyələrini müəyyən etməyi;
- keyfiyyət funksiyalarını yerləşdirməyi;
- tələbi proqnozlaşdırmağı;
- tələblə bağlı məlumatları toplamağı və hazırlamağı;
- proqnozları izləməyi;
- materialların axınının ardıcılığının təmin etməyi;

VI. Fənnin mühazirə mövzuları

Burada fənn üzrə tələbələrə oxunacaq mühazirə mövzularının adları təqdim olunur:

1. Materialların idarə edilməsi və obyektlərin planlaşdırılması fənninə giriş
2. Material ehtiyatlarının maliyyəti, təsnifatı və uçotu
3. Material ehtiyatlarının mühasibat ucotu və nəzarəti
4. Material ehtiyatlarının uçotunun, müəssisənin uçot siyasəti ilə əlaqəsi
5. Material ehtiyatlarının sənədləşdirilməsi
6. Material ehtiyatlarından istifadəni xarakterizə edən göstəricilər sistemi, onların hesablanması və qiymətləndirilməsi metodları
7. Material ehtiyatlarının qiymətləndirilməsinin müasir metodları
8. Müəssisədə material ehtiyatlarının tədarükü və ehtiyatların idarə edilməsi modeli
9. Material ehtiyatlarının uçotunun təkmilləşdirilməsi
10. Material ehtiyatlarının idarə edilməsi sistemləri
11. Material ehtiyatlarının idarə edilməsinin maliyyə aspektləri
12. Material ehtiyatlarının idarə edilməsinin əsas modelləri
13. Material ehtiyatlarının idarə edilməsinin ABC–XYZ üsulu
14. Material ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi, inventarlaşdırılması, yenidən qiymətləndirilməsi və uçotunun təkmilləşdirilməsi
15. Müəssisənin material ehtiyatlarından istifadəsinin səmərəliliyi

VII. Prerekvizitlər

Yoxdur

VIII. Fənnin tədris metodologiyası - Bu fənnin tədrisi prosesində mühazirələrin oxunması, interaktiv müzakirələrin aparılması, komanda şəklində layihələrin icrası, kiçik qruplarda iş, işgüzar oyunlar, xüsusi nümunələrin (keys-stadilər) öyrənilməsi və təhlili, esse yaxud sərbəst

işlərin yazılması və test tapşırıqların yerinə yetirilməsi kimi geniş çeşiddə tədris və təlim üsullarından istifadə edilir.

Bundan əlavə tədris və təlim prosesində xarici və yerli ədəbiyyatdan, habelə beynəlxalq və yerli mediadan (internet resurslarından) götürülmüş məqalələrin, real nümunələrin və xüsusi keyslərin təhlilinə, müzakirəsinə və məntiqi nəticələr çıxarılmasına xüsusi diqqət ayrılacaq. Verilən biliklərin tətbiqi bacarıqlarının formalaşdırılması üçün tələbələr mövzuya uyğun seçilmiş tapşırıqları həll edəcəklər.

Hər bir yeni mövzunun tədrisi öncəsi tələbələr müəyyən olunmuş mətnləri və onlara təqdim edilmiş (tapşırılmış) digər qiraət materialları ilə tanış olmalıdırlar.

IX. Əsas dərslik və ədəbiyyat

1. EREN, Erol (2001), *Stratejik Yönetim (Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları)*.
2. Gopalakrishnan, P. & Sundaresan, M. (2003) *Materials Management - An integrated approach*, Prentice Hall, India Sharma, S.C. (2000) *Materials Management and Materials Handling*, Khanna Publishers,
3. Вахрин П.И. Экономика в коммерческих организациях: учебное пособие / П.И. Вахрин. - М.: Маркетинг, 2012. - 289 с.
4. Воронкина Д.В. Резервы и методы повышения эффективности производственного использования материальных ресурсов / Д.В. Воронкина // Известия ТулГУ. - 2012. - №1. - С. 113-143.
5. Воронкина Д.В. Построение системы резервов снижения затрат материальных ресурсов / Д.В. Воронкина // Известия ТулГУ. - 2012. - №6. - С. 34-51.
6. Гиляровская А.Т. Экономический анализ: учебник / А.Т. Гиляровская. - М.: ЮНИТИ - ДАНА, 2010. - 615 с.
7. Дороговцева А.А. Определение эффективности комплексного
8. использования материальных ресурсов / А.А. Дороговцева // Проблемы
9. развития территории - 2013. - №4. - С. 52-70.
10. 9. Dibb S. Marketingin Planlaşdırılması üzrə Praktik Bələdçi / S. Dibb, L. Simkin, J. Bradley. - Sankt-Peterburq: Peter, 2001.
11. 10. Oblakov P.O. "FBC-analizində üçbucaq metodu" məqaləsinə / P.O. Buludlar // Rusiyada və xaricdə marketing. - 2008. - № 2.
12. 11. Xamlova Olqa. ABC-təhlil: metodologiya / Olga Khamlova // Şirkətin idarə edilməsi. - 2006. - No 10.
13. 12. <http://www.sf-online.ru/>
14. 13. XYZ analizi (skript) // <http://www.4p.ru/index.php?page=17601#/>
15. ÜLGEN, Nayri / MİRZE, S. Kadri (2004), *İşletmelerde Stratejik Yönetim (İstanbul: Literatür Yayıncılık)*.
16. Delhi Verma, A.P. & Mohan, N. (2004) *Industrial Management*, Kataria and Sons, New Delhi, ed.S.
17. Карлик А.Е. Экономика предприятия: учебник / А.Е. Карлик, М.Л. Шухгальтер. - М.: ИНФРА-М, 2012. - 190 с.
18. Крохмаль С.С. Управление материальными ресурсами на промышленном предприятии / С.С. Крохмаль // Бизнес информ - 2013. - №10. - С. 87-110.
19. Крутин А.Б. Основы финансовой деятельности предприятия: учебное пособие / А.Б. Крутин, М.М. Хайкин. - М.: ПРОМэкс, 2013. -209 с.
20. Пелих А.С. Экономика предприятий и отрасли промышленности: учебник для ВУЗов / А.С. Пелих. - М.: ЮНИТИ, 2010. - 410 с.
21. Экономика предприятия (фирмы): учебник / под ред. О.М. Волкова. - М.: ИНФРА-М, 2013. - 506 с. ABC-analiz // <http://www.abc-analysis.ru/>
22. Afanasyev S.V. FBC-analizdə üçbucaq üsulu / S.V. Afanasyev //Rusiyada və xaricdə marketing. - 2007. - № 2.

23. Bodryakov Roman. ABC və XYZ mövzusunda seminar / Roman Bodryakov
a. //http://www.rombcons.ru/ABC_XYZ.htm/
24. Bodriakov Roman. ABC- və XYZ-analiz: yekun matrisin tərtibi və təhlili /
a. Roman Bodryakov // <http://www.loglink.ru/massmedia/analytics/record/?id=275/>
25. İki faktorlu ABC-P.V metoduna görə təhlil. Yunanca // Remedium.ru/

Hər bir mövzu ilə bağlı əlavə ədəbiyyat və oxu materialları mühazirədə qeyd olunur.

X. Fənnin mühazirə mətnləri

Fənn üzrə bütün mühazirə mətnləri və təqdimatlar, habelə zəruri məşğələ materialları elektron formatda Universitetin saytında “Virtual universitet” bölməsində (www.vu.aseu.az) yerləşdirilir.

XI. Mövzuların məzmunu və tədris-tematik bölgüsü

Həftə	Mövzuların adı	Mövzunun əsas məzmunu	Ədəbiyyat
1.	Materialların idarə edilməsi və obyektlərin planlaşdırılması fənninə giriş	1. Materialların idarə edilməsi haqqında ümumi anlayış 2. Materiallardan səmərəli istifadənin əsas xüsusiyyətləri	P. GOPALAKRISHNAN M. SUNDARESAN MATERIALS MANAGEMENT: AN INTEGRATED Part I — POLICY ASPECTS 1. Integrated Materials Management 3–7
2.	Material ehtiyatlarının maliyyəti, təsnifatı və uçotu	1. Material ehtiyatlarının mahiyyəti 2. Material ehtiyatlarının təsnifatlaşdırılması 3. Material ehtiyatlarının uçotunun aparılması qaydaları	P. GOPALAKRISHNAN M. SUNDARESAN MATERIALS MANAGEMENT: AN INTEGRATED Part II. Corporate Policy and Materials Management 8-13
3.	Material ehtiyatlarının mühasibat uçotu və nəzarəti	1. Material ehtiyatlarının mühasibat uçotunun təşkili və aparılması xüsusiyyətləri 2. Material ehtiyatlarına nəzarətin təşkili	P. GOPALAKRISHNAN M. SUNDARESAN MATERIALS MANAGEMENT: AN INTEGRATED Part III. Organisation and Control Integrated Materials Management 14-18
4.	Material ehtiyatlarının uçotunun, müəssisənin uçot siyasəti ilə əlaqəsi	1. Material ehtiyatlarının uçotunun müəssisənin uçot siyasəti ilə qarşılıqlı əlaqəsi 2. Material ehtiyatlarının uçotunun müəssisənin uçot siyasətindəki rolu	P. GOPALAKRISHNAN M. SUNDARESAN MATERIALS MANAGEMENT: AN INTEGRATED

			Part IV. Materials Research 19–24
5.	Material ehtiyatlarının sənədləşdirilməsi	<ol style="list-style-type: none"> 1. İstehsal prosesində material ehtiyatlarının təsnifatlaşdırılması 2. İstehsalın kompleks intensivləşdirilməsi şəraitində maddi, əmək və maliyyə resurslarından istifadənin effektivliyi 3. Bazar münasibətləri şəraitində əməyin ödənilməsinin qüvvədə olan müasir mexanizmi 	P. GOPALAKRISHNAN M. SUNDARESAN MATERIALS MANAGEMENT: AN INTEGRATED Part V Materials Planning and Budgeting 25–31
6.	Material ehtiyatlarından istifadəni xarakterizə edən göstəricilər sistemi, onların hesablanması və qiymətləndirilməsi metodları	<ol style="list-style-type: none"> 1. Material ehtiyatlarından istifadəni xarakterizə edən göstəricilər sistemi 2. Material ehtiyatlarının hesablanması 3. Material ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi 	P. GOPALAKRISHNAN M. SUNDARESAN MATERIALS MANAGEMENT: AN INTEGRATED Part VII Codification and Standardisation 38–44
7.	Material ehtiyatlarının qiymətləndirilməsinin müasir metodları	<ol style="list-style-type: none"> 1. Material ehtiyatlarının uçota alınması xüsusiyyətləri 2. Müstəqil faktiki maya dəyəri xərcləri 3. Dolaylı faktiki maya dəyəri xərcləri 	P. GOPALAKRISHNAN M. SUNDARESAN MATERIALS MANAGEMENT: AN INTEGRATED Part VIII Source Selection 45–51
8.	Müəssisədə material ehtiyatlarının tədarükü və ehtiyatların idarə edilməsi modeli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Müəssisədə material ehtiyatlarının tədarükü 2. Ehtiyatların idarə edilməsi modeli 	P. GOPALAKRISHNAN M. SUNDARESAN MATERIALS MANAGEMENT: AN INTEGRATED Part IX Creative Purchasing 55–59
9.	Material ehtiyatlarının uçotunun təkmilləşdirilməsi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Material - istehsalat ehtiyatlarının daxil olmasının və istehsala buraxılmasının ilk uçotunun təşkili 2. Material ehtiyatlarının növləri üzrə analitik uçotu 	P. GOPALAKRISHNAN M. SUNDARESAN MATERIALS MANAGEMENT: AN INTEGRATED Part X Purchase Systems 60–66
10.	Material ehtiyatlarının idarə edilməsi sistemləri	<ol style="list-style-type: none"> 1. Material ehtiyatlarının idarə olunması 2. Material ehtiyatlarının təcrübədə istifadə olunan əsas sistemləri 	P. GOPALAKRISHNAN M. SUNDARESAN MATERIALS MANAGEMENT: AN INTEGRATED Part XI. Price Forecasting 67–73
11.	Material ehtiyatlarının idarə edilməsinin maliyyə aspektləri	<ol style="list-style-type: none"> 1. Material ehtiyatlarının dinamikası 2. Müəssisənin material 	P. GOPALAKRISHNAN M. SUNDARESAN MATERIALS

		ehtiyatlarının dinamikasına təsir edən amillərin təhlili	MANAGEMENT: AN INTEGRATED Part XII. Buying Seasonal Commodities 74–82
12.	Material ehtiyatlarının idarə edilməsinin əsas modelləri	1. Müəssisənin material ehtiyatlarının idarə edilməsi 2. Material ehtiyatlarının idarə edilməsinin səmərəlilik göstəricisi	P. GOPALAKRISHNAN M. SUNDARESAN MATERIALS MANAGEMENT: AN INTEGRATED Part XIII. Purchasing Under Uncertainty 83–87
13.	Material ehtiyatlarının idarə edilməsinin ABC–XYZ üsulu	1. ABC analizindən istifadə edərək inventarların idarə edilməsi 2. XYZ analizindən istifadə edərək inventarların idarə edilməsi	P. GOPALAKRISHNAN M. SUNDARESAN MATERIALS MANAGEMENT: AN INTEGRATED Part VI ABC Analysis 32–37
14.	Material ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi, inventarlaşdırılması, yenidən qiymətləndirilməsi və uçotunun təkmilləşdirilməsi	1. Material ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi 2. Material ehtiyatlarının inventarizasiyası 3. Material ehtiyatlarının yenidən qiymətləndirilməsi 4. Material ehtiyatlarının uçotunun yaxşılaşdırılması	P. GOPALAKRISHNAN M. SUNDARESAN MATERIALS MANAGEMENT: AN INTEGRATED Part XIV. Purchasing of Capital Equipment 88–99
15.	Müəssisənin material ehtiyatlarından istifadəsinin səmərəliliyi	1. Ehtiyatların və xərclərin idarə edilməsinin səmərəliliyi 2. Ehtiyatların idarə edilməsinin səmərəliliyi	P. GOPALAKRISHNAN M. SUNDARESAN MATERIALS MANAGEMENT: AN INTEGRATED Part XV. Insurance Buying 134–141
	Yekun imtahan		

XII. Seminar-məşğələlər: hazırlıq və qiymətləndirmə

Seminar-məşğələ dərslərində tələbə öz fikirlərini məntiqi ardıcılıqla ifadə və izah etməyi, habelə arqumentlərlə əsaslandırmağı bacarmalıdır. Buna nail olmaq üçün tələbə:

- 1) Seminar-məşğələsinin hər bir mövzusu üzrə müzakirəyə çıxarılan suallarla diqqətlə tanış olmalı;
- 2) Müvafiq müəssisə materiallarını diqqətlə öyrənməli;
- 3) Mövzu üzrə tövsiyyə edilən ədəbiyyatı oxumalı və öyrənməli;
- 4) Seminar-məşğələsində müzakirəyə çıxarılan hər bir sual üzrə qısa çıxış hazırlamalı;
- 5) Mövzu üzrə verilən praktik tapşırıqları və məsələləri yerinə yetirməklə praktik bacarıqlara yiyələnəlidir.

Tələbənin məşğələdəki hər bir cavabı 10 ballıq sistem üzrə 0-10 bal arasında (maksimum 10 bal olmaqla) qiymətləndirilir.

XIII. Fənn üzrə kurs işi

Fənn üzrə kurs işi nəzərdə tutulmayıb.

XIV. Sərbəst işlər: tələblər və qiymətləndirmə

Fənn üzrə sərbəst iş nəzərdə tutulmayıb.

XIII. Dərsə davamiyyət

Tələbə bütün mühazirə və seminar dərslərində fəal iştirak etməlidir. Tələbənin dərsə davamiyyəti qiymətləndirilmir.

XIV. Aralıq qiymətləndirmə

Fənnin tədrisi prosesində tələbənin dərslərdəki cari fəallığı (mühazirədəki fəallıq, seminar-məşğələdə cavabları, qrup işlərində iştirakı və s.) 10 ballıq sistemlə 0-10 bal arasında qiymətləndirilir.

XV. Yekun imtahan

Fənnin tədrisinin sonunda bir dəfə yekun imtahan təşkil olunur. Tələbənin imtahandakı cavabı 0-50 bal aralığında (maksimum 50 bal) qiymətləndirilə bilər. İmtahan yazılı formada yaxud test qaydasında təşkil olunur. Fənn üzrə imtahan sualları yaxud testlər mühazirə mətnləri və məşğələ dərslərinin məzmununa uyğun olaraq tərtib edilir.

Yekun imtahanda tələbə minimum 17 bal toplamazsa, onda imtahana qədər yığılan ballar toplanmır, tələbə bu fəndən krediti qazanmır və onun fənn üzrə akademik borcu qalır.

İmtahanın nəticələrinin qiymətləndirilməsi ilə bağlı tələbənin hər-hansı şikayəti olarsa, tələbə Universitetdə müəyyən olunmuş ümumi qaydalar əsasında Apellyasiya Komissiyasına müraciət edə bilər.

XVI. Fənn üzrə qiymətləndirmə

Fənn üzrə tələbələr yekun biliyi 100 ballıq sistem üzrə qiymətləndirilir. Balların maksimum miqdarı -100 baldır.

Yekun imtahandan sonra tələbənin fənn üzrə topladığı bütün ballar toplanır və yekun qiymət (bal) hesablanır.

İstiqamət	Ballar	Faiz
Seminar (məşğələ) dərslərindəki cavablar və iştirak fəaliyyətinə görə	20	20 %
Aralıq imtahanı	30	30%
Final imtahanı	50	50 %
Cəmi:	100	100 %

Fənn üzrə semestr ərzində (imtahana qədər və imtahanda) tələbənin topladığı balın yekun miqdarına görə onun yekun biliyi aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

51 baldan aşağı olduqda - “qeyri-kafi” – **F**

51-60 bal - “qənaətbəxş” – **E**

61-70 bal - “kafi” – **D**

71-80 bal	- “yaxşı”	– C
81-90 bal	- “çox yaxşı”	– B
91-100 bal	- “əla”	– A

Tələbənin topladığı yekun bal 51 baldan aşağı olduqda (yəni onun biliyi “qeyri-kafi” qiymətləndirildikdə) tələbə bu fəndən krediti qazanmır və onun fənn üzrə akademik borcu qalır.

Tərtib etdi:

dos., i.ü.f.d. Kəmalə Seyfulla qızı Dadaşova

Qeyd: sillabus 4-5 səhifə həcmində ola bilər.

Mənbələr:

Sillabusun məzmunu və strukturu ilə bağlı təklif olunan bu sənədin hazırlanması zamanı aşağıdakı mənbələrdən istifadə olunmuşdur:

Graduate School of Business Columbia University

https://content.kopykitab.com/ebooks/2016/06/7331/sample/sample_7331.pdf

Российская экономическая академия им. Г.В. Плеханова

<http://mkt-aktau.kz/wp-content/uploads/pdf>

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

<https://ets.anadolu.edu.tr>

Piri Reis Üniversitesi

https://gsd.msu.edu.tr/Content/sayilar/dokuman/GSD_15/GSD_15_Art_5_062012.pdf